

I. Tác giả

1. Tiểu sử

- Sô – lô – khốp (1905 – 1984): sinh ra trong một gia đình nông dân người Cozak ở Kamenskaya thuộc nước Nga.
- Năm 13 tuổi ông tham gia Hồng Quân chiến đấu trong nội chiến Nga.
- Năm 17 tuổi ông bắt đầu sáng tác văn học.
- Năm 1932 ông là Đảng viên Đảng Cộng Sản Liên Xô.
- Năm 1939 ông làm Viện sĩ Viện Hàn Lâm Khoa học Liên Xô.

2. Sự nghiệp văn học

a. Tác phẩm chính

Ông để lại nhiều các phẩm nổi tiếng như “Những câu truyện Sông Đông”, “Thảo nguyên xanh”, “Sông Đông êm đềm”, “Đất vỡ hoang”, “Họ đã chiến đấu vì Tổ quốc”, “Số phận con người”, ...

b. Phong cách nghệ thuật:

Ông theo đuổi lối viết đúng với sự thật; kết hợp giữa chất bi và hùng, chất sử thi và tâm lí; bám sát các vấn đề số phận đất nước và số phận cá nhân.

3. Vị trí và tầm ảnh hưởng

Ông là nhà tiểu thuyết tài năng và là một trong những nhà văn lớn nhất thế kỉ XX của nước Nga, được nhận giải Nô-ben năm 1965.

II. Tác phẩm

1. Tóm tắt

Mùa xuân 1946, “tôi” gặp cha con Sô-cô-lốp đang trên hành trình đến Ka-sa-rư. Trên chuyến đò, Sô-cô-lốp kể cho “tôi” cuộc đời bất hạnh của anh. Sô-cô-lốp bước vào chiến tranh để lại vợ và ba con nhỏ. Anh bị thương, bị bắt làm tù binh và bỏ trốn khỏi nhà tù Đức nhờ một lần được chúng huy động lái xe. Khi trở về, anh hay tin vợ và hai con gái đã chết. Niềm hi vọng cuối cùng là cậu con trai A-na-tô-li, một đại úy pháo binh, cũng bị phát xít Đức bắn chết. Sô-cô-lốp rơi vào cảnh không nhà cửa, không gia đình. Anh đến nhà một người bạn cũ ở U-ri-u-pin-xơ và làm lái xe ở đây. Để chống chọi với nỗi mất mát, Sô-cô-lốp chìm trong men rượu mỗi tối. Cuộc đời anh thay đổi khi gặp và nhận nuôi cậu bé Va-ni-a mồ côi tội nghiệp. Việc này đã khiến cả hai cha con hạnh phúc và sung sướng vô cùng. Để nuôi con, anh bỏ rượu, khắc phục nhiều khó khăn trong công việc và nỗ lực dồn trong trái tim mình. Nhưng Sô-cô-lốp gặp xui xẻo khi đâm phải con bò, anh bị tước bằng lái. Sô-cô-lốp quyết định cùng con trai đến Ka-sa-rư nhờ một người bạn để tìm công việc mới và tiếp tục chăm lo cho con.

2. Tìm hiểu chung

a. Xuất xứ và hoàn cảnh sáng tác

Truyện ngắn được sáng tác năm 1957, sau khi cuộc chiến tranh vệ quốc vĩ đại kết thúc.

b. Bố cục

- Phần 1 (từ đầu đến “chú bé đang nghịch cát đấy”): Trước khi Sô-cô-lốp và bé Va-ni-a gặp nhau.
- Phần 2 (tiếp đó đến “chợt lóe lên như thế”): Cuộc gặp gỡ giữa Sô-cô-lốp và bé Va-ni-a.
- Phần 3 (còn lại): Số phận hẩm hiu của Sô-cô-lốp và niềm tin vào sức mạnh của con người Nga.

c. Vị trí, tầm ảnh hưởng của tác phẩm

Tác phẩm là truyện ngắn xuất sắc đánh dấu bước chuyển trong nhìn nhận chiến tranh và khám phá tính cách Nga; được đánh giá là một tiểu anh hùng ca.

III. Nội dung chi tiết

a. Trước khi Sô-cô-lốp và bé Va-ni-a gặp nhau

* Nhân vật Sô-cô-lốp

- Hoàn cảnh bất hạnh, mất mát tận cùng: vợ và các con gái đều chết, ngôi nhà chỉ còn là một hố bom, niềm hi vọng duy nhất là A-na-tô-li cũng vỡ vụn.

- Lang thang, phiêu bạt đi tìm người bạn cũ, xin làm lái xe và hàng đêm chìm vào men rượu để chống đỡ nỗi đau.

- Tâm trạng: đau đớn, cô độc, luôn cảm thấy trong người có cái gì đó “vỡ tung ra”.

* Nhân vật bé Va-ni-a

- Gia cảnh bất hạnh, lang thang, cô độc

+ Bố chết ở mặt trận

+ Mẹ chết trên tàu hỏa

+ Không quê hương, không họ hàng thân thích.

- Ngoại hình: lem luốc, bụi bặm

+ “Rách bươm sơ mướp”, “Đầu tóc rối bù”, “bẩn như ma lem”

+ “Cặp mắt như những ngôi sao sáng”

b. Cuộc gặp gỡ giữa Sô-cô-lốp và bé Va-ni-a

* Sô- cô-lốp cảm thương cho số phận bé Va-ni-a nên đã nhận cậu làm con nuôi.

* Cả hai người đều hạnh phúc và có sự thay đổi lớn

- Bé Va-ni-a

+ Sung sướng và xúc động: “nhảy chồm lên ôm cổ, hôn vào má, vào môi, ...”

+ Cậu vui vẻ, quần quýt bố không rời.

- Sô- cô-lốp

+ Xúc động cực độ, không nghĩ rằng cậu bé vui sướng đến vậy.

+ Lấy lại thăng bằng trong cuộc sống, tìm được ý nghĩa và mục đích sống.

=> Tấm lòng nhân hậu của An-đrây Xô-cô-lốp khi thấy tình cảnh tội nghiệp của Va-ni-a đã ngay lập tức quyết định nhận nuôi cậu bé. Cả hai đã nương tựa vào nhau. Và chính tình yêu chân thành khiến cả hai đều được xoa dịu những nỗi đau, mất mát do chiến tranh gây ra.

c. Số phận hẩm hiu của Sô-cô-lốp và niềm tin vào sức mạnh của con người Nga

* Số phận hẩm hiu của Sô-cô-lốp

- Gặp khó khăn trong công việc: Đâm phải con bò và bị trượt băng lái.

- Thể chất ngày càng yếu (nỗi đau thể xác): “trái tim tôi đã rệu rã lắm rồi, có khi tự nhiên nó nhói lên, thất lại và giữa ban ngày...”

- Nỗi ám ảnh quá khứ không dứt (Nỗi đau tinh thần) : Nỗi đau tìm về trong giấc mộng hằng đêm.

* Niềm tin vào sức mạnh của con người Nga

- Nỗi lo lắng, băn khoăn về tương lai của hai con người: “Hai con người cô út....phía trước?”

- Thái độ tin tưởng vào sức mạnh con người Nga: “Thiết nghĩ,...có thể đương đầu với thử thách”.

=> Nhà văn ngợi ca và khẳng định sức mạnh tiềm ẩn và cống hiến thầm lặng của mỗi cá nhân cho Tổ quốc. Đồng thời cũng kêu gọi trách nhiệm, sự quan tâm trở lại của Tổ quốc đối với họ.

III. Tổng kết

a. Giá trị nội dung

Tác phẩm chứa đựng một nội dung sâu sắc về triết học và thẩm mỹ, mang giá trị nhân văn sâu sắc: sức mạnh tinh thần, tình yêu thương có thể cứu vớt con người và nhờ nó, con người có thể vượt qua sự tàn phá, hủy diệt của chiến tranh, xây dựng cuộc sống tự do, yên lành.

b. Giá trị nghệ thuật nổi bật

- Cách kể chuyện giản dị nhưng chứa đựng sức khái quát rộng lớn chân thực và sâu sắc.

- Nhân vật được xây dựng và miêu tả đặc sắc, sinh động.

- Kết cấu truyện lồng truyện.